

Wstęp

...w dawnych wiekach nie znano różnicy między rzemiosłem i sztuką: malarz, rzeźbiarz, budowniczy, muzyk byli tak samo rzemieślnikami, jak tokarz, ślusarz lub krawiec...¹

Badania nad rzemiosłem artystycznym Prus Królewskich, a szczególnie Gdańska, mają długą tradycję i bogate piśmiennictwo. Wydaje się jednak, że wiele jego obszarów pozostaje jeszcze nie dość dobrze rozpoznanych, co zdaje się potwierdzać zróżnicowana ilościowo literatura dotycząca poszczególnych rzemiosł².

By choć częściowo zaradzić sytuacji, poświęcono tej tematyce drugą sesję naukową z cyklu *Sztuka i kultura w Prusach Królewskich*³, która odbyła się 18 maja 2007 r. w Zakładzie Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego. Zaproponowany temat spotkał się z niespodziewanie dużym odzewem ze strony badaczy z kilku ośrodków uniwersyteckich i ważnych muzeów polskich. Podczas spotkania wygłoszono siedemnaście referatów, z których trzynaście opublikowano w niniejszym tomie. W większości dotyczą one spraw nigdy jeszcze nieporuszanych w literaturze. Wykorzystane w nich materiały archiwalne i ich interpretacja zmieniły w kilku przypadkach utarte poglądy na znaczenie i rozwój rzemiosł artystycznych w Prusach Królewskich, przede wszystkim w XVII i XVIII w., a w innych – rzuciły nowe światło na przedmiot i metody badań. Wszystkie spotkały się z zainteresowaniem słuchaczy, wywołując ożywioną dyskusję.

Prezentowane artykuły poruszają wiele zagadnień szczegółowych dotyczących kilku dziedzin rzemiosła artystycznego, przynoszą nowe ustalenia, ale nie wyczerpują problematyki. Budzą jednak nadzieję, że badania nad nowożytną produkcją rzemieślniczą Prus Królewskich będą kontynuowane.

Podziękowania za życzliwą pomoc w wydaniu niniejszego tomu zechce przyjąć prorektor UG, prof. dr hab. Józef A. Włodarski.

Jacek Kriegseisen

¹ *Sztuka*, [w:] *Encyklopedia Powszechna S[amuela] Orgelbranda*, t. 14, Warszawa 1903, s. 292–293.

² Zob. K. Szczepkowska-Naliwajek, *Bibliografia historii rzemiosł artystycznych w Polsce w czasach średniowiecza i w epoce nowożytnej do połowy XIX wieku*, Toruń 2003.

³ Wbrew zapowiedziom, nie ukazały się materiały z pierwszej sesji, która odbyła się 19 maja 2006 r. Była ona poświęcona portretowi w Prusach Królewskich.